

Régi jó Budapest

1896 tavaszán nagy meglepetésben volt része a Pesti Napló újságíró gárdájának. Bemutatták Baumann kapitányt, a lap új „igazgató”ját. Ilyen állás eddigelé nem igen volt akkortájt az újságoknál. Kíváncsian várták tehát a lap munkatársai, mit is csinál majd az új igazgató?

Mihamar megtudták. Baumann úr mindenekelőtt szigorú takarékoságot rendelt el: kéziratpapírban és villamosáramban. Mindenkinek kiolvasott 4–5 „kutya nyelv”-et (így hívták a keskeny, hosszúra vágott kéziratpapírt) és sajátkezűleg oltogatta el a villamoslámpákat az íróasztalokon, ha valamelyik munkatárs véletlenül elhagyta asztalát néhány percre. Ezenfelül szigorúan elrendelte, hogy délutáni négy órára mindenki benn legyen s este távozáskor mindenki nála jelentkezzen, még a szerkesztők és a vezető munkatársak is. Sorra vette a névsort és figyelte az érkezőket és távozókat.

Működése legelső idejében nem volt tisztában a személyi kérdésekkel. Magyarul csak néhány szót beszélt törve, de a lapot már nem tudta elolvasni. Csak böngészte a neveket és figyelte (centiméterrel is mérve), hogy ki mennyit írt.

Akkoriban jelent meg Madách „Ember tragédiájá”-nak milleniumi kiadása s a lap féoldalas hirdetésekben közölte a mű megjelenését. Baumann úrnak szemet szűrt a Madách Imre neve s azt hitte, hogy valamelyes belmunkatárs, akit ő még nem ismer. Ki is jelentette egy este:

— Ha ez a Madách Imre 24 órán belül nem jön be és nem mutatkozik be személyesen — kidobom a redakcióból!

A lap munkatársai fájó szívvel figyelték, hogy szívükhöz nőtt lapjuk anyagias, nyereszkeskedő okokból a nagytőke kezébe került és undorodva figyelték a történeteket.

Előbb suttogtak, összebújtak, majd „összeesküdtek”. És megtörtént a magyar sajtóirodalomban páratlan eset: a lap tizennyolc munkatársa, élükön Vészi József és Braun Sándor szerkesztővel, sztrájkba lépett és kivomult a szerkesztőségéből.

„Mi tizennyolcan” (ennyi volt a kilépettek száma) hangzott el a jelszó a városligeti Wampeticsvendéglőben, ahol felütötték a sztrájkanyagát. Leadták a kommunikét, amely igazolta kilépésüket s így hangzott:

— „A magunk urai és a magunk munkásai lettiünk s kiszakítva erőnket minden olyan nyügből, ami lekötötte, lelkesedéssel alapítottuk meg a „Budapesti Napló”-t. Azáltal, hogy a lap a szerkesztőség tagjainak minden befolyástól ment tulajdona, a magyar újságok közt az első, amely nem áll semmiféle párt, vállalkozás, semmi érdek szolgálatában, nem rabja a tőkének, hanem teljes függetlenséggel munkálkodhatik az igazmondás terén.”

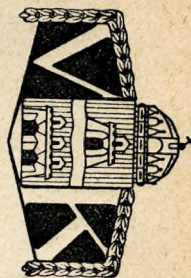
A kilépő „tizennyolc” csakugyan nem volt kapitalista. Az egész társaságnak aligha volt a kilépés pillanatában ötven forint a zsebében. De milliókat ért a lelkesedésük. És nem azért volt az élen a két fiatal szerkesztő, hogy úgyszólván pillanatok alatt ne teremtsenek elő pénzt és minden egyebet, ami egy új lap alapításához szükséges.

1896-ban, Szent István napján, jelent meg a Budapesti Napló első száma és remeke volt a magyar zszurnalisztikának. Minden sora a kiforrott virtuóz újságírásnak a

mindentől független gondolat szabadságnak és emberszeretetnek nagyszerű terméke volt s ezt a tulajdonságát meg is tartotta mindvégig. Oriási népszerűsége tette szert és példányszáma mihamar felülmúlta a Pesti Napló legvirágzóbb korszakát. Ez mindaddig tartott, amíg a lap megtartotta a megindulásakor beígért „mindentől független” irányzatot.

Mikor azután később Vészi Józsefet (Széll Kálmán miniszterelnöksége idején) Szászsebesen képviselővé választották, rohamosan hanyatlott a Budapesti Napló dicsőséges fölfelé ívelése. A Vészi József országszerte várva-várt (V.) jegyű vezércikkeinek tüze is szelidebben pislogott s végül maga Vészi is otthagya a lapot s beült a Pester Lloyd kényelmesebb és nyugalmasabb főszerkesztői székébe, ahol nyugalomba vonulásáig fényesen csillogtatta tüneményes közírói zsenijét.

Dr. Kovács Jenő

Közp. nyomt. XX. cs. 23. sz.

Budapestre vonatkozó újságikkek				Ostályozás
Szerző: Kovács Jenő				Hely
Cím: Régi jó Budapest				Idő
Forrás: For. Napló				1896
(Hely)		1947 jún. 7		S
(Idő)		(Köt. v. fiz.)		Helyszám
(Oldal)				070.12
Székesfehérvári házi nyomda 1926 — 8891				